

Xavier Garcia entrevista Santiago Riera

“Espero que l'Ateneu no quedi polititzat”

Professor d'Història de la Ciència i la Tècnica, Santiago Riera porta molts anys a l'Ateneu. La derrota de la seva candidatura a la presidència d'aquest organisme és una bona excusa per acostar-nos al personatge.

Santiago Riera i Tuébol, candidat a la presidència de l'Ateneu a les eleccions de renovació de la meitat de la junta d'aquesta entitat que van celebrar-se el passat 20 de novembre, s'ha pres la derrota amb el punt de relativisme indispensable per a no anar pel món amargat la resta de la seva vida.

I la revista EL TEMPS, que ho ha intuït, em demana que sigui jo —que he donat suport públic a la candidatura guanyadora, encapçalada per Heribert Barrera, però que sóc, i vull continuar sent, amic de candidats de les dues llistes— qui vagi a fer unes preguntes al Dr. Riera, que al capdavant (això de fer preguntes) és una de les parts de què es compon aquest reconseguit i sanguinari ofici de periodista, tal com em va advertir, fa disset anys, Josep Pla en persona. Però no tinc remei: continuo fent preguntes.

De manera que em trobo amb el candidat perdedor Santiago Riera, però sobretot amic i col·lega de combats polítics en el nacionalisme esquerrà. Ens trobem a l'Ateneu, escenari de la seva derrota, però escenari també, de fa quinze anys, dels milers d'hores que aquest home es deu haver passat regirant papers per documentar els seus llibres: *Síntesi d'història de la ciència catalana* (Ed. La Magrana, 1983); *Ciència i tècnica a la Il·lustració* (Ed. La Magrana, 1985); *Narcís Monturiol* (CIRIT, 1986) i *Història de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya* (La Magrana/Associació d'Enginyers, 1988).

Es professor d'Història de la Ciència i la Tècnica a la Universitat de Barcelona, president de l'Associació d'Arqueologia Industrial de Catalunya i vicepresident de la Societat Catalana d'Arqueologia. Després de tants anys de rondar per la Casa, en fa dos que va ser elegit subsecretari de l'Ateneu en la junta

que, fins ara, ha presidit Jordi Maragall. Durant l'any que ara s'acaba, aquesta junta va presentar a consideració dels socis un projecte de reforma i restauració de l'històric edifici del carrer de Canuda, que va ser rebutjat en referèndum fa escassament quatre setmanes, durant les quals —i en vista a les eleccions ja previstes per a canviar la meitat de la junta el passat dia 20— va anar formant-se la candidatura anomenada *renovadora*, contrària a un projecte arquitectònic considerat «faraònic», i impulsada pel qui, ja avui, després de la victòria electoral, és secretari de l'Ateneu, l'advocat i escriptor Josep Miquel Servià.

—*¿Quin balanç fas de la campanya electoral?*

—Bé, jo estava convençut que les eleccions a l'Ateneu eren una cosa interna d'una entitat privada, però no ha estat així, perquè s'ha polititzat. El que em preocupa és aquesta politització. A més, la despesa de propaganda de la candidatura guanyadora és elevada, i si ho han pagat els mateixos candidats, representarà que, a partir d'ara, caldrà trobar candidats amb diners, i, si no ha estat així, em pregunto qui ho haurà pagat. Em fa por que això representi la imposició de la societat política sobre la societat civil.

—*¿Quin és el teu temor?*

—Que l'Ateneu esdevingui plataforma de grup o de partit, que és un temor que espero que sigui infundat.

—*¿No ha pogut existir aquest temor sota la junta anterior?*

—La junta ixent era pluralista des d'un punt de vista ideològic, i la seva actuació, al meu entendre, ha estat profundament democràtica. El referèndum en va ser una prova.

—*¿Per què sempre que hi ha eleccions a l'Ateneu s'organitza aquest mullader, quan la transcendència i influència de*

l'entitat a la vida ciutadana és molt mins?

—De mullader no n'hi ha hagut. El que hi ha hagut és una voluntat de politització per part de la candidatura guanyadora, que creia que això l'afavoriria. Com ja he deixat entendre abans, crec que a la llarga la politització d'una entitat privada com l'Ateneu és perjudicial.

—*Tothom sembla haver-se enamorat de l'Ateneu (estudiants, escriptors, artistes, investigadors, etc.), però, en canvi, es constata un malestar. ¿Què passa?*

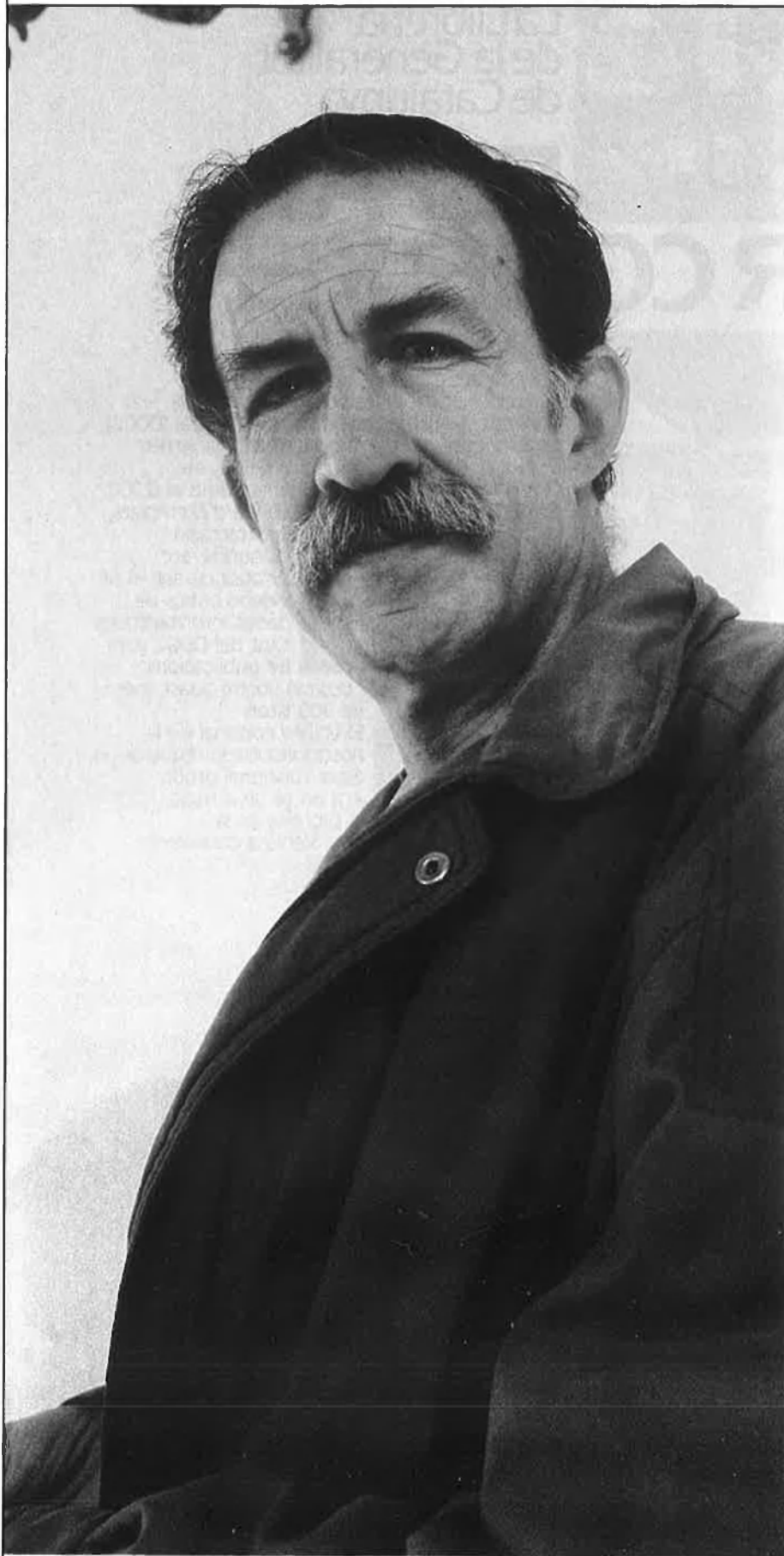
—Bé, la societat actual és diferent de la del segle XIX o la de fa cinquanta anys. Tant el concepte com la manera de desenvolupar la cultura han canviat. Per exemple, la ciència i la tecnologia formen part de la cultura que estem vivint i en canvi l'Ateneu està molt dominat per les Humanitats.

—*¿Aquest aspecte també és un temor?*

—Que també espero que sigui infundat, naturalment. El nou president, Heribert Barrera, és un científic com se sap, però és un home molt ocupat i, per tant, no sé si podrà dedicar moltes hores a l'Ateneu. Per la seva part, jo havia fet unes gestions per impulsar la Secció de Ciències, però la realitat és que moltes seccions són mortes per manca d'interès dels membres i d'alguns ponents.

—*¿A què cal atribuir aquesta manca d'interès? ¿Al fet que les activitats de l'Ateneu no tenen ressò als mitjans de comunicació o que no es fan coses amb prou ganxo?*

—Aquest és un dels problemes de l'Ateneu, i espero que la nova junta actuï per canviar-ho, però ara són ells que ho han de fer i al cap d'un temps s'haurà de valorar, però, de moment, prefereixo no vincular-me a cap mena de grup ni intervenir públicament. Continuaré treballant a la Biblioteca i l'Arxiu com he fet fins ara.

«La junta ixent era pluralista des d'un punt de vista ideològic».

—¿Com intentava resoldre aquesta manca d'interès i la renovació cultural la candidatura que tu encapçalaves?

—¡Ah! És prou complex tot això. Ho debatérem en un seminari sobre cultura i noves propostes culturals a la Fundació Bofill, en base a la hipòtesi que cal fer cultura d'una manera diferent, i no només en conferències. Es podrien fer, per exemple, sales petites de seminaris on es puguin reunir grupets de persones interessades en diversos temes, es podria intensificar tot el referent a teatre i concerts, i variar l'oferta amb temes que potser no són tan cultes, però que interessin a la gent, amb l'objectiu de captar socis d'altres estaments socials i culturals.

—¿Què s'ha aconseguit en els dos anys que has estat de junta?

—Hi ha hagut l'organització de la Secretaria i el reordenament i inici de la informatització de la Biblioteca, l'obertura de l'Arxiu als estudiosos, el reglament per a l'ús dels distints espais de la casa, les discussions de criteris per a variar l'oferta cultural i, evidentment, la proposta del projecte d'obres, que abastava l'àmbit cultural, organitzatiu i del finançament, però va ser rebutjada en referèndum pel socis, per poca diferència de vots, i si va guanyar el «no» crec que va ser més aviat per por a unes destruccions d'espais de la casa tan importants com el jardí, que la junta mai no hauria tolerat. Hi ha hagut un esforç per dinamitzar les coses, però ens ha faltat més temps, i el que ha trencat aquest camí ha estat, és clar, el rebuig al projecte. Si ara no es troba una solució, s'ha acabat l'Ateneu, en el sentit que es convertirà en un ens històric, com una Acadèmia.

—¿Les crítiques de «faraònic» fetes a aquest projecte les creus adequades?

—Allò de la sala d'actes sota el jardí va ser una por a priori, perquè des del primer moment es va dir que el projecte es faria per etapes i sempre amb el vist-i-plau dels socis. I respecte a la crítica que no constava d'on sortien els diners, això és il·lògic, perquè no es poden tenir els recursos fins que no presentes l'avantprojecte. Però, escolta ¿com podia jo sostenir que es carreguessin el jardí romàntic, jo que sempre he lluitat per conservar el patrimoni artístic i arquitectònic i el patrimoni arqueològic industrial al Poble Nou? I sempre he perdut, és clar.

Xavier Garcia